

Voorzitter,

Ik wil beginnen met een aantal algemene opmerkingen en dan ga ik in op de verschillende programmadelen en de bezuinigingsvoorstellen.

Wij willen het college en in het bijzonder de wethouder financiën en Sociaal Domein in de eerste plaats complimenteren. Het getuigt van politieke moed en zelfreflectie om uit te spreken dat het college zich niet in control voelt en dat de uitgaven in Westervoort met name in het sociaal domein continue blijven stijgen en er weinig instrumenten zijn om daaraan een halt toe te roepen. Het getuigt ook van politieke moed om te komen met bezuinigingsvoorstellen die alle inwoners van Westervoort zullen raken en waarbij het college grote delen van het coalitieprogramma zal moeten laten vallen. Daar ligt ook onze treurnis: onze ambities en plannen zien we aan de horizon verdwijnen, maar tegelijkertijd beseffen wij dat het niet anders kan.

De voorjaarsnota volgt de indeling die we bekend zijn, maar anders dan voorgaande jaren valt de nadruk van de bespreking vanavond niet op wat we willen doen, wat onze ambities en plannen zijn, maar vooral op wat we niet meer kunnen doen vanwege de financiële zorgen. We moeten bezuinigen om er voor te zorgen dat we financieel niet omvallen en -om maar direct met een belangrijk statement te komen: financieel onafhankelijk blijven. Dat is wat ons betreft **het eerste punt** dat wij vanavond willen maken: Westervoort blijft wat ons betreft bestuurlijk (en dus ook financieel) onafhankelijk; er vindt wat ons betreft geen bestuurlijke fusie plaats met Duiven, noch met Arnhem, noch met Duiven en Zevenaar. Wij reageren hiermee uitdrukkelijk op de geluiden vanuit enkele fracties op dit punt. Los van het feit dat de Westervoortse bevolking hier niet op zit te wachten, lost dat ook het probleem van de tekorten in Westervoort niet op. Sterker nog, wij geloven er niet in dat de Duivense bevolking bereid zal zijn om onze tekorten in het Sociaal Domein op te lossen ten koste van hun eigen voorzieningenniveau. En daarbij: ook Duiven kent haar eigen financiële uitdagingen. Dat was punt 1.

Punt 2 gaat over de opgave waarvoor we staan. Wij gaan er niet van uit dat het Rijk ons op korte termijn te hulp zal schieten om de tekorten van het Sociaal Domein aan te zuiveren. Daar is men nog helemaal niet mee bezig in Den Haag, ondanks alle druk die wordt uitgeoefend op de Haagse beleidsmakers.

Teleurstellend, maar wel de bittere realiteit. Wij doen niet aan wensdenken en willen geen voorschot nemen op een ongewisse toekomst op dit punt en daarom steunen wij de lijn van het college om diep te snijden in de Westervoortse financiën. Het Renkumse model, dat wil zeggen het indienen van een niet sluitende begroting, hoort wat ons betreft thuis in het rariteitenkabinet.

Voorzitter, het eerste en het tweede punt in samenhang bezien brengt ons op ons derde punt: wij willen verder gaan in de bezuinigingen dan het college. Dat moet, in het belang van de toekomst van onze gemeente en onze zelfstandigheid. Die vraagt er om dat wij zo snel als dat mogelijk is weer een positieve algemene reserve kunnen laten zien en dat willen wij ook in onze voorstellen tot uiting brengen. En er is nog een andere belangrijke reden om verder te gaan dan het college. Sommige voorstellen zijn naar onze overtuiging nog niet keihard en gegarandeerd in te boeken. Dat geldt bijvoorbeeld voor de voorstellen t.a.v. 1Stroom en die in het Sociaal Domein. We moeten nog maar zien of de zienswijze daarover respectievelijk de voorstellen daarvoor ook daadwerkelijk worden gehaald.

Vanuit dit licht bezien, willen wij dat de meevallers die dit jaar en volgende jaren voortvloeien uit de mei-circulaire en september-circulaire toegevoegd worden aan de algemene reserve en niet aan de algemene middelen in de jaarlijkse begrotingen. Wij hebben daartoe een amendement ingediend.

Voorzitter, dat brengt ons op het vierde algemene punt: Ons financiële probleem komt hoofdzakelijk doordat de kosten van het Sociaal Domein volledig uit de hand zijn gelopen en steeds maar blijven stijgen. Het gaat om miljoenen. Dit jaar moet er weer 2,3 miljoen bijgeraamd worden. Zorg voor onze ouderen, voor zwakkeren en mensen in een moeilijke situatie is voor ons een belangrijk punt en zal dat ook blijven, maar het sociaal domein zal niet kunnen ontkomen aan bezuinigingen, ook en vooral niet om goede zorg voor die groepen overeind te kunnen blijven behouden. Maar ook om onze gemeente leefbaar te houden zal er in het sociaal domein moeten worden gesneden. Het kan niet zo zijn, dat de kostenstijgingen in het sociaal domein volledig of voor het grootste deel ten koste moeten gaan van de uitgaven op andere beleidsterreinen.

Voorzitter, Ik wil nu graag verder gaan met de VJN, de verschillende programmaonderdelen en de concrete bezuinigingsvoorstellen.

Op veel onderdelen begint de lang gekoesterde wens over indicatoren en streefnormen inhoud te krijgen. Wij waarderen dat. Tegelijkertijd steekt het ons dat de organisatie nog steeds niet op alle programmaonderdelen in staat is om goede indicatoren en concrete doelen en streefnormen te benoemen. Met name in het onderdeel Omgeving vlot het nog niet zo. Het is mooi om te lezen wat er allemaal is gedaan en nog mooier wat er nog zal worden gedaan, maar vaak ontbreekt het dan toch aan meetbare ambities en doelen op de middellange en lange termijn. Alleen daarmee kunnen we pas beoordelen of wat is gedaan ook de moeite en het geld waard is geweest.

Over een onderdeel van programma 1, Bestuur, is al veel gezegd in de afgelopen weken: de organisatie 1 Stroom. Daar liggen naar onze overtuiging mogelijkheden om efficiënter en effectiever te werken. Het is nu aan het bestuur en de directie van 1Stroom om te bepalen hoe invulling wordt gegeven aan de afgegeven zienswijze van deze raad over de bijdrage van 1Stroom aan de bezuinigingsopdracht. Wij moeten ons daarin nu niet mengen met aanvullende amendementen of moties. Wel willen wij een suggestie afgeven op dit punt en wel met het oog op de jongste actualiteit. Maak alvast een begin met de verlangde bezuiniging door een goede afweging te maken bij de vervulling van de vacature van gemeentesecretaris.

Tegen de structurele verhoging van de griffiekosten maken wij bezwaar. Het is ons niet duidelijk hoe die structurele verhoging in de VJN is gekomen. Er is een afspraak gemaakt voor 2020 en nog niet voor de daarop volgende jaren. We zouden eerst evalueren voordat we voor de aankomende jaren besluiten zouden nemen over de urenuitbreiding. Voor 2021 is de verhoging wat ons betreft dan ook incidenteel, tenzij we in het najaar van dit jaar bij de evaluatie al concluderen dat de uren weer teruggaan naar het initiële uren aantal. Gelet op onze financiële mogelijkheden zou dat voor de hand liggen en de evaluatie zal dan in het teken moeten staan wat er uit het takenpakket van de griffie moet afvallen.

Het streamen van de commissie en raadsvergaderingen moet wat ons betreft doorgaan: Voor de CDA fractie is de archief functie altijd het vertrekpunt geweest en daarbij: onze democratie vraagt om transparantie en de mogelijkheid betrokken te zijn. Eventuele toekomstige verplichtingen om de opnames te ondertitelen, beoordelen we wel op het moment dat die verplichting ontstaat.

Het programma 2, Maatschappij, vraagt het meeste aandacht: in dit programma hebben we te maken met de kostenstijgingen die de oorzaak vormen van onze slechte financiële situatie. Op de transformatieagenda, waarin concrete voorstellen zouden moeten zitten om tot bezuinigingen te komen in het Sociaal Domein, zitten we al geruime tijd te wachten. De concrete voorstellen zijn er evenwel nog niet. Dat maakt het lastig om de realiteitswaarde te beoordelen van de bezuinigingsvoorstellen op het terrein van het sociaal domein. De voorgestelde bezuinigingen komen voort uit een doorrekening van de betrokken ambtenaren en hebben het vertrouwen van de portefeuillehouder. In de portefeuillehouder hebben wij groot vertrouwen en op zijn vertrouwen willen wij varen, maar we realiseren ons dat dit niet betekent, dat er garanties zijn afgegeven en dat we dus niet meer worden geconfronteerd met bijramingen, zoals we die ook dit jaar weer zien. Wij willen de voorgestelde bezuinigingen daarom zien als taakstellende bezuinigingen waarvan niet kan worden afgeweken. Kan de wethouder bevestigen dat we dit zo kunnen afspreken?

Bij de berekeningen van de bezuinigingen op bepaalde onderdelen binnen het sociaal domein is naar wij begrepen hebben, rekening gehouden met de invoering -daar waar dat mogelijk is- van een eigen bijdrage, naast de wettelijke eigen bijdrage c.q. het abonnementstarief. Daarvan was tot dusverre nog geen sprake. Wij ondersteunen dat daar waar dat mogelijk is een systeem van eigen bijdragen wordt ingevoerd, zeker in de gevallen waarin de zorgverkrijger beschikt over voldoende inkomen om die eigen bijdrage te kunnen betalen. Wij vragen de wethouder te bevestigen dat die bedoelde eigen bijdrage ook onderdeel is van de bezuinigingsvoorstellen en dat die zo snel mogelijk zal worden ingevoerd.

Binnen het programma Maatschappij hebben wij nog wat andere punten. Dat is onder meer de voedselbank, die in deze raad eerder ter sprake is geweest en waarover een motie is aangenomen eind vorig jaar. Naar wij begrijpen heeft het in die motie bedoelde gesprek in de afgelopen tijd plaats gevonden maar zijn er tijdens dat gesprek van de kant van de gemeente geen toezeggingen gedaan. Het voortschrijdend inzicht over onze financiële situatie zou kunnen meebrengen dat wij het toch maar zouden houden op de ondersteuning die thans plaats vindt door middel van ruimte, schoonmaak, koffie en andere faciliteiten, maar in de afweging weegt wat ons betreft een financiële bijdrage aan de voedselbank toch zwaarder.

Het inloophuis de Herberg vraagt om structureel een subsidie toe te kennen van € 25.000. Hoewel wij De Herberg een nuttige voorliggende voorziening vinden, menen wij dat er niet structureel maar incidenteel in 2021 een subsidie van € 25.000 vertrekt moet worden. Er zijn ook vele andere voorzieningen in Westervoort die steun verdienen, maar daarvoor andere wegen weten te vinden dan een beroep doen op de gemeente. Wij verwachten van het bestuur van de Herberg dat zij zich daar ook voor inspannen.

Wij vinden coaching en begeleiding van jongeren met problemen belangrijk. Goede coaching van kwetsbare jongeren voorkomt afglijden en verdere problematiek en scheelt dan ook weer in toekomstige kosten. Op dat punt willen wij afwijken van het collegevoorstel: geen halvering van de inzet. Dit hebben wij verwerkt in een van onze amendementen.

Ons verenigingsleven is een belangrijk goed. Het biedt inwoners vrijetijdsbesteding, vrienden, mooie momenten, ankerpunten in het leven en nog veel meer. De leefbaarheid van onze gemeente steunt voor een belangrijk deel op ons rijke verenigingsleven. Wij steunen het college in het zoveel mogelijk ontzien van onze verenigingen, temeer omdat de verenigingen veel te lijden hebben gehad van de coronacrisis. V.w.b. de vraag of de kunstgrasvelden van onze voetbalverenigingen moeten worden vernieuwd of gerenoveerd, kiezen wij voor optie 2. Er zijn nog onduidelijkheden rondom de ontwikkelingen van Westervoort Noord en de haalbaarheidsstudie naar één sportaccommodatie brengt mogelijk ook andere inzichten die een rol spelen.

Ook OBK vervult o.i. al vele decennia een belangrijke rol in onze gemeente en wij zijn blij met de rol die OBK vervult bij het project Muziek in de klas. Dat project moet wat ons betreft doorgaan en op dit punt wijken wij dus af van het voorstel van het college. Dat geldt deels ook voor het onderwerp natuur- en milieueducatie. Wat ons betreft vervalt de subsidie voor dat onderwerp niet in zijn geheel, maar handhaven we een subsidie van € 7.500.

Dan Programma 3, Omgeving.

Een aantal van onze wensen met betrekking tot een mooi Westervoort kunnen wij niet uitvoeren. Denk aan de beide viaducten. Ook in dit programma, hoe vervelend moeten bezuinigingen worden doorgevoerd.

Wij denken dat er een flinke bezuiniging kan worden gehaald in de jaarlijkse dotatie aan de bestemmingsreserve voor het wegenonderhoud. Onze wegen hebben volgens de geldende normen en maatstaven de A+ en de A status (zeer

goed tot goed). Dat lezen we niet alleen, maar dat zien we ook dagelijks. In deze barre tijden van nood kunnen we wat ons betreft niet anders dan ook op deze post bezuinigen. De B-status is voor ons op dit moment meer dan voldoende. Dat betekent dat wij een dotatie op de aanwezige reserve structureel voor de aankomende jaren van € 140.000 in plaats van € 190.000 voldoende achten om de wegen te onderhouden.

Dan is er nog een potje openbare ruimte waarin jaarlijks 20.000 wordt gestopt en waarvan het college nu zegt dat het ook met de helft wel kan. Wij volgen het college hierin niet en stellen voor het hele potje te schrappen.

Ten aanzien van het onderdeel Wensen in de samenleving zouden wij nog graag de bevestiging van het college willen horen dat deze post in zijn geheel is ingeboekt voor de aankomende jaren als bezuinigingspost. Daarover is de VJN niet heel duidelijk.

Wij zijn er geen voorstander van dat er betaald moet worden voor parkeren rond het station (en elders trouwens ook niet). Dat gaat veel overlast opleveren voor de omwonenden en we schieten daarmee ook andere belangrijke doelen voorbij, zoals het stimuleren van O.V. en het aantrekkelijker maken van de Wyborgh.

Voorzitter, nog een klein puntje en dan kom ik tot een afronding voor de eerste termijn. .

Wij adviseren om het oude gemeentehuis te verkopen. Er moeten geen kosten worden gemaakt voor het verkoop klaar maken of zelfstandig maken. Die zijn voor een eventuele koper of ontwikkelaar. En de opbrengst zou wat ons betreft direct de algemene reserve in moeten.

Voorzitter, er zijn diverse amendementen en moties ingediend en voor zover ik dat nog niet heb gedaan wil ik daar nu alvast in zijn algemeenheid op reageren. Het valt ons op, dat er bij een aantal amendementen geen of maar een hele zachte dekking van de gevraagde wijzigingen in de raadsvoorstellen wordt geboden. Dat is niet volgens de afspraken. Zonder dekking zijn voorstellen ons inziens niet acceptabel en voorstellen met een boterzachte dekking bieden te weinig garantie om koers te kunnen bepalen en koers te kunnen houden. Onze voorstellen zijn concreet en worden gedekt.

Op de inhoud van de ingediende amendementen en moties kom ik terug in de tweede termijn, na de toelichtingen van de andere fracties in de eerste termijn.

Ik kom tot een afronding.

In deze bijdrage hebben wij samenvattend de volgende punten gemaakt:

1. Geen bestuurlijke fusie
2. Geen hypotheek op de toekomst, dus geen Renkums rekenmodel
3. Meer bezuinigen dan voorgesteld om sneller tot herstel van de algemene reserve te komen en om eventuele tegenvallende bezuinigingsopgaven op te kunnen vangen
4. Meevallers uit de voor- en najaarscirculaires en incidentele meevallers zoals bijvoorbeeld de verkoop van het Gemeentehuis en de Nieuwhof komen te goede aan de algemene reserve
5. 1Stroom draagt bij in lijn van de zienswijze die we daarop hebben afgegeven
6. In het sociaal domein zal bezuinigd moeten worden en de collegevoorstellen dienen daarvoor taakstellend als uitgangspunt
7. Het verenigingsleven wordt zo veel als mogelijk gespaard
8. Westervoort wordt, het kan niet anders, voorlopig niet mooier: we bezuinigen op het wegenonderhoud
9. In Westervoort wordt geen parkeerheffing ingevoerd en
10. De meeste bezuinigingsvoorstellen van het college hebben onze instemming, daar waar nodig hebben we dekking aangegeven en additioneel komen wij met aanvullende bezuinigingen